

Список використаних джерел

1. Єрмаков І.Г. Нова школа нової України на зламі століть // Психологія і педагогіка життєтворчості. – К.: ІЗМН, 1996. – С. 21.
2. Сухомлинський В. А. Как воспитать настоящего человека : советы воспитателям : цикл бесед / В.А. Сухомлинский. – Киев : Радянська школа, 1975. – 236 с.
3. Павліська середня школа / [пер. з рос. Н. М. Зайцевої] ; Розмова з молодим директором [школи] / [пер. з рос. М. М. Василькової ; до тому в цілому: текст і прим. підгот. М. В. Черпінський]. – 1977. – 640 с.

Анастасія Федосенко

ГУМАНІСТИЧНІ ІДЕАЛИ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО

Вчитель нової української школи – творець майбутнього, професіонал, що спирається на ідеї гуманізму, демократії, свободи, толерантності, готовий до змін, саморозвитку, самодоскональності та самореалізації. Сьогодні перед педагогом стоїть завдання не тільки надати знання учневі, а й виховати Людину.

У педагогічній системі В.О. Сухомлинського – «педагогіці серця, любові, мудрості» – велика увага приділяється особистості вчителя, його гуманістичній спрямованості, вихованню дитини як найвищої цінності, неповторної індивідуальності, майбутнього громадянина, щасливої людини і сім'янина. Вивчення безцінної спадщини педагога у системі підготовки майбутнього вчителя допоможе сформувати високу загальну культуру, багатство думки і духовність, мудру любов і взаєморозуміння, оптимістичне, відповідальне ставлення до дитини.

Проблему гуманістичного виховання молодого покоління у педагогічній системі В.О. Сухомлинського досліджували такі українські науковці А.В. Бучківська, В. К. Кузьмич, О.О. Лобач, Н. В. Савінова, О. Л.Смирнова та інші.

Поняття «гуманізм» визначають як вид ідеології, принцип світогляду, одну з форм суспільної свідомості, що впливає на зміст індивідуальної свідомості, визнання цінності людини як особистості, її права на вільний розвиток і прояв своїх здібностей, критерій оцінки суспільних відносин. Гуманність – повага до людей, до людської гідності [2, с. 96].

Гуманістична педагогіка являє собою один з напрямків в теорії та практиці виховання, який виник в кінці 50-х – початку 60-х років в США, як педагогічне втілення ідей гуманістичної психології. Основні тенденції, що характеризують даний напрямок у педагогіці – це надання освітньому процесу особистісно-орієнтованого характеру, подолання авторитаризму у вихованні та навчанні, спроби зробити процес засвоєння учнями знань, умінь і навичок емоційно забарвленим.

В.О. Сухомлинський залишив нам у спадщину понад 40 книг, 600 статей та 1500 казок та оповідань для дітей. Його праці перевидавалися величезними тиражами, а головну книгу «Серце віддаю дітям» побачив увесь світ. Педагог у роботах «Проблеми виховання всебічно розвиненої особистості» та «Як виховати справжню людину» акцентував увагу на школі, як центрі життя учня, головне спрямування якого є виховання морального ідеалу. У працях В.О.Сухомлинський розкрив настанови та рекомендації, що подаються у вигляді правил. Зокрема, відокремив «дев'ять негідних речей», які взагалі не повинні бути присутніми у житті людини, а тим більше вчителя. А саме: отримувати благополуччя, радість, спокій за рахунок утисків та приниження інших людей; залишати товариша в біді, бути байдужим до чужого горя; привласнювати результати праці інших, ховатися за чужі спini; бути байдужим, боязливим, відступати перед труднощами; задовольняти лише власні потреби, пристрасті; мовчати, коли твоє слово – чесність, благородність і мужність, бо мовчання – малодушність і підлість; брехати, не мати власної думки, погляду; легковажно кидатися словами, давати не виконувани обіцянки; надмірно жаліти самого себе, як і безжально і байдуже ставитися до іншої людини.

Гуманістичне виховання особистості учнів ставить за мету формування довіри до оточуючих, з якими вони спілкуються; переконання в тому, що вони мають всі можливості стати гідною людиною.

Завдання гуманістичного виховання полягає у:

- формуванні гуманної поведінки шляхом залучення до практичної діяльності, що має пізнавальний і моральний зміст;
- розвитку гуманних рис (співпереживання, співрадість, допомоги);

- формуванні потреби в гуманній поведінці не дивлячись на обставини;
- умінні виявляти гуманні риси;
- привчання учнів до аналізу особистої поведінки і поведінки друзів з позиції гуманності [4, с. 25].

Гуманістична школа виховання, в розумінні В.О. Сухомлинського – це «світ душевних людських доторкань» і «владарювання над дітьми» – ось таке випробування стоїть перед вчителем, показує його педагогічну етику та культуру. Потрібно ставити до дітей чіткі, ясні і тверді вимоги у навчанні і поведінці... що повинні бути саме чіткими, а не грубими [3, с. 152-165].

Педагог ніколи не заперечував відповіді учня, навіть якщо вона була неправильна, таким чином формував самостійність міркування, критичність мислення і особисте «Я» вихованця. Він був прихильником гуманних відносин, ставив особистість дитини на перше місце, враховуючи її індивідуальні й вікові особливості. Учитель стане тільки тоді справжнім педагогом, коли вмітиме читати в очах дитини голос її душі, — в цьому полягає гуманістична сутність життєвого і науково-практичного кредо В.О. Сухомлинського [1, с. 9].

У 1970 році вийшла книжка «Народження громадянина», де формування громадянськості розглядається педагогом на основі людяності, гуманізму. Першочерговою умовою формування рис громадянина він вважав організацію емоційно-насиченого, діяльного (з трудовою основою) життя школи, розвиток громадянської активності кожного індивіда в контексті діяльного життя шкільного колективу. Визначаючи підлітковий вік як особливо важливий для формування громадянина твердив, що риси виховуються безліччю впливів педагогічного характеру й некерованими соціальними впливами.

В.О. Сухомлинський зазначав: «Щоб виховати справжнього громадянина треба всю систему взаємин у колективі будувати так, щоб основна частина зусиль кожного вихованця була спрямована на турботу про батьків, товаришів, усіх, хто потребує допомоги й підтримки, щоб життя колективу збагачувалося змістовною, ідейно насиченою діяльністю. У колективі на основі вчинків повинні сформуватися переконання й звички, які є основою виховання громадянина» [1, с. 10].

На нашу думку, саме завдяки великій любові до учнів, основою якої є гуманізм, педагог здобув велике визнання і повагу та залишається геніальною постаттю українського народу. Невипадково Василь Олександрович писав: «Що було найголовнішим у моєму житті? Без роздумів відповідаю - любов до дітей».

Таким чином, пріоритетними у освіті є утвердження гуманістичних цінностей, що передбачають реалізацію принципів особистісно зорієнтованого навчання і виховання підростаючого покоління. Соціально-педагогічна діяльність учителя нової української школи зорієнтована на своєчасний вияв проблем дітей у розвитку й соціалізації, запобігання та забезпечення профілактики різних негативних явищ (морального, фізичного, соціального плану), відхилень у поведінці дітей, розв'язання оздоровчо-виховних завдань і педагогізацію мікросередовища. У сучасних умовах школа постає як соціально-педагогічний комплекс, що об'єднує та інтегрує виховні зусилля педагогів, батьків, громадськості, у якому оптимально поєднуються і взаємодіють педагогічні та соціальні процеси.

Змінюються наукові парадигми, практичні підходи та методи, а ідеї педагога-гуманіста В.О.Сухомлинського, який продовжив найкращі традиції світової та вітчизняної педагогіки, завжди актуальні, особливо для майбутніх учителів нової української школи, які прагнуть виховати «справжню людину».

Список використаної літератури

1. Лавриненко О. Гуманізм В.О. Сухомлинського //Рідна школа. – 2005. – №1 – С.9-11.
2. Столяренко О. В. Школа – «майстерня гуманності». Про виховання у дітей цілісного ставлення до людини // Педагогіка толерантності. –2000. – № 1. – С. 95–100.
3. Сухомлинский В.А. Методика воспитания коллектива // М. – 1981. – С. 152–165.
4. Шевчук І. Проблеми гуманістичного виховання підлітків // Шлях освіти. – 1998. – № 2. – С. 25–26.